

Floraen på fem mindre enge ved Tissøs vestbred

Lille Fuglede havn med bl.a. vikingeskibet, som blev bygget af lærere og elever på Kalundborgegnens Produktionsskole, nu FGU.

Carsten Clausen og Hans Guldager Christiansen
November 2019

INDLEDNING

Gennem årene 2011-18 har vi undersøgt engene rundt om Tissø. En status på vores arbejde blev bragt i URT 2019:3 (Christiansen og Clausen 2019), men denne status omfattede ikke nogle mindre enge langs Tissøs vestbred, som vi har undersøgt i 2019. En af engene mod sydvest, "Lunden", har vi skrevet om i en særskilt rapport (Clausen og Christiansen 2019), da vi finder, at det er en væsentlig eng botanisk set. De øvrige 5 enge er af mindre omfang og botanisk set mere beskedne, så dem behandler vi under ét i denne rapport.

Tissø og engene omkring søen med den meget afvekslende og spændende flora og fauna indgår som en meget vigtig del af Naturpark Åmosen.

Vores undersøgelse

Engenes placering fremgår af figur 1 herunder. Vi har besøgt de med rødt markerede områder en til to gange månedligt fra tidligt forår til september 2019.

Engene beskrives kort herunder, og de vigtigste fund omtales. Bagest i rapporten er en samlet floraliste fra de 5 enge. Vores navngivning af planter følger Den Nye Nordiske Flora (Mossberg og Stenberg 2007). Som sædvanligt har vi også noteret fugle, sommerfugle mv., når vi støder på dem.

Figur 1. De 5 undersøgte arealer ved Tissøs vestbred.

1. Lille Fuglede Havn

Figur 2. Ortofoto fra 2018 af Lille Fuglede Havn øverst og Lars Hansens eng herunder. Begge er markeret med rødt (1,5 cm = 100m).

Havnen ejes af Selchausdal og ligger for enden af en lille vej skråt overfor Lille Fuglede Kirkes parkeringsplads. Vejen er ofte lukket for biler, men man kan komme til havnen til fods. Bemærk den overdådigt smukke have langs vejens begyndelse.

På det undersøgte areal er der et lille stykke skov og krat. Der er også et mindre vandhul i krattet. Hele området er næppe større end en hektar. Selve havneområdet holdes som en græsplæne (se forsidefoto). Havnebassinet er meget lille, og der ligger 2-3 både, bl.a. vikingeskibet nævnt på forsiden. Imod syd langs vejen er der en afvandingskanal, som leder vand ud i Tissø. Kanalen er meget tilgroet og fremstår på fotos (figur 2 og 4) som en række træer og buske. Ifølge en havnegæst burde kanalen og omgivelser oprenses af Kalundborg kommune.

Skovbunden domineres af Skvalderkål og Burre-Snerre, men der er også f.eks. Gul Frøstjerne, Småblomstret Balsamin og lidt starrer. Iøjnefaldende er et meget stort og gammelt træ med en særdeles furet bark, træet er en Småbladet Elm (figur 3).

Småbladet Elm er et ret sjældent træ. Hyppigst findes det ved kysterne på Øerne og i Østjylland, ellers er det sjældent (Hartvig 2015). I Vestsjælland er Småbladet Elm rødlistet som Næsten Truet (NT), (Leth 2006), og anses for at være oprindeligt i naturskov og skovbryn, men problemet med forekomsten er, at Småbladet Elm mange steder er plantet eller forvildet fra plantede individer. Vi ved ikke noget om oprindelsen af dette træ, men i betragtning af dets størrelse og at det er rødlistet i Vestsjælland, synes vi, at der bør værnes om træet.

Græsplænearealerne er bevokset med almindelige arter, som nyder godt af de næringsrige omgivelser i kanten af det slåede areal. Der er også gode repræsentanter for naturlige kær i området som Kær-Snerre, Kær-Padderok, Kær-Star og Vinget Perikon. Som eksempler på gode engplanter kan nævnes Engkarse og Stor Skjaller. Alle er de positiv-arter (se senere), hvor vi nævner de i alt 23 positiv-arter, vi har fundet på arealet ved Lille Fuglede havn.

Også her har vi fundet salttålende planter, som ellers er at finde ved kyster, og som er ualmindelige i indlandet: Blågrøn Gåsefod, Harril og Jordbær-Kløver.

På havnearealet, som ligger nær haver, er der også forårsblomster bl.a. Hulrodet Lærkespore, Alm. Påskelilje, Alm. Snepryd, Perle-Hyacint og den sjældne Tyrkisk Vintergæk. Sidstnævnte kender vi kun fra Kystskoven ved Kalundborg, hvor vi anser den for at være indført fra Sydeuropa af planteglade overlæger på Kysthospitalet (Christiansen og Clausen 2017).

I alt har vi fundet 143 slags urter og 31 slags træer og buske. Heraf er 23 positiv-arter.

Figur 3. Småbladet Elm. Bemærk de langsgående kamme af kork på de yngre grene.

2. Lars Hansens eng

Engen ligger lige syd for Lille Fuglede Havn, se figur 1, 2 og 4. Det undersøgte areal er ca. 100 m langt og ca. 40 bredt fra søbredden og op til den lave kystskrænt. Tidligere har vi undersøgt Lars Hansens store eng syd for Lille Fuglede. Den strækker sig fra Søagergård og ca. 700 m mod sydvest til lidt syd for pumpestationen. Denne eng er meget værdifuld (Clausen og Christiansen 2013). Men dengang var vi ikke opmærksomme på det lille engstykke her syd for Lille Fuglede Havn, hvilket vi hermed råder bod på.

Ud mod Tissø står en tagrørssump, og indenfor denne slås engen. Engen har en fin flora, som ligner enge andre steder om Tissø. Ovenfor den lave søskrænt, ca. 40 m fra bredden, er området tidligere dyrket (tror vi), og vi har ikke undersøgt floraen her.

I tagrørssumpen og lige indenfor så vi ganske få stk. Lancet-Skeblad. Det er en sjælden plante i Danmark, der er Nationalt rødlistet som Moderat Truet (EN). Den vokser adskillige steder langs Tissø (Christiansen og Clausen 2019), men vi glæder os altid over at finde denne sjældne plante. Små områder på engen har en lavere vegetation med bl.a. Harril. Der er også andre positiv-arter på engen: Alm. Vandmynte, Brudelys, Gul Frøstjerne, Hundesalat, Stor Skjaller, Vandpeberrod samt storer, i alt 17 positiv-arter. Det viser, at engen er fin (se tabel 1). Vi bemærkede også få Nyse-Røllike højere oppe på engen imod syd.

I alt har vi fundet 112 slags urter og 2 slags træer og buske. Heraf er som nævnt 17 positiv-arter.

Figur 4. Lars Hansens eng set imod sydøst. T.v. i træerne den tilgroede afvandingskanal.

---

3. Helle Jensens eng

Figur 5. Ortofoto fra 2018 af Helle Jensens eng øverst. Herunder ses Hans Arne Jensens eng, begge markeret med rødt (1,5 cm = 100m).

Helle Jensens eng strækker sig ca. 400 m langs med Tissø og er ca. 100 m bred. De vestligste dele af engen er meget græs- og næringsrige og med arter som Olie-Ræddike og Toradet Byg, så vi går ud fra, at den tidligere har været dyrket. Ned mod Tissø er engen botanisk set glimrende. Hvor grusvejen fører ned til søen, er kysten fri for rørskov, og bredden er en sandstrand på små 100 m (nord-syd), se figur 5. Ellers er der en tagrørssump ud mod søen, lidt pilekrat er der også. Nogle få steder slås der helt ned til søen.

Den våde del langs Tissø er botanisk set fremragende. Den sjældne og Nationalt rødlistede Lancet-Skeblad står i mange hundrede stk. i den ret tyndt bevoksede rørsump, som domineres af Alm.

Sumpstrå og med ret spredte skud af Blågrøn Kogleaks, se figur 6.

Vi talte også 6 stk. Alm. Søpryd, som er moderat truet (EN) i Vestsjælland (Leth 2006) og "Opmærksomhedskrævende" (X) i Danmark (Stoltze og Pihl 1998). I rørsumpen står også positiv-arter bl.a. Alm. Hestehale, Brudelys og Vinget Perikon.

Den lave eng er rig på positiv-arter som Smalbladet- og Sump-Kællingetand, Trævlekrone samt de salttålende arter Harril og Liden Tusindgylden. Der er også nogle tørrere eng-partier med Knold-Ranunkel, Kornet Stenbræk og Vår-Vikke. Vi fandt i alt 7 forskellige star-arter på engen.

Faktisk er engen meget artsrig. Vi har i alt fundet 182 urter og 16 træer og buske. Antallet af positiv-arter er højt, nemlig på 46 stk, (se tabel 1). Det er på samme niveau som de lidt større undersøgte enge på den vestlige bred og højere end den sydligere beliggende "Lunden" med 36 positiv-arter. De nordlige enge ved Tissø har endnu flere positiv-arter.

Figur 6 viser det yderste af rørsumpen på den nordlige del af Helle Jensens eng. De lancetformede, lyse blade af Lancet-Skeblad kan anes.

4. Hans Arne Jensens eng

Engen er 100 m lang og ligger syd for Helle Jensens eng, (se figur 5). Vi har kun botaniseret op til den gamle søskrænt, der ligger små 50 m fra Tissøs bred, og som kan anes på figur 5. Engen ovenfor søskrænten er meget græsrig (især Rød Svingel), og den har nok været dyrket.

Mod Tissø er der en tæt tagrørssump og en stor bevoksning af Høj Sødgræs. Der er også starer i rørsumpen, nemlig Nikkende-, Top- og Toradet Star. Alle er de positiv-arter. I tagrørssumpen er der også ganske få eksemplarer af den Nationalt rødlistede Lancet-Skeblad.

I den våde eng langs rørsumpen står andre positiv-arter som Engkarse, Gul Frøstjerne, Kær-Snerre, Kær-Svovlrød, Vandkarse og Vandpeberrod.

På det lidt højere niveau ses overdrevsarter som Knold-Ranunkel, Kornet Stenbræk, Mark-Frytle, Nyse-Røllike (ret ualmindelig) og Trekløft-Stenbræk (sjælden positiv-art, Leth 2006).

På den mindre end 100 x 50 m eng talte vi i alt 128 urter og 7 træer. Heraf er der hele 27 positiv-arter, se tabel 1. Kun Lancet-Skeblad er rødlistet.

5. Helle Jensens, "Næsset"

Det undersøgte område ligger lige nord for Nedre Halleby Ås udløb fra Tissø. Næsset er for størstedelen bevokset med træer. Mod vest står der Rødgran, og på de mere fugtige dele er der meget Rød-El samt Pile- og Poppel-træer. Et stykke slås, og på et andet stykke dyrkes lidt Majs. På majs-marken står dyrkningsbegunstigede arter som Storblomstret Ærenpris, Kirtel-Kortstråle og Liden Torskemund, det er det første sted ved Tissø, vi finder denne art. I skoven findes skovurter som Miliegræs, Alm. Skovarve, Skov-Burre og Småblomstret Balsamin.

Der er en tæt tagrørssump og en stor bevoksning af Kær-Star. De yderste dele af næsset har lerede kyster. I juli var der slået et spor gennem rørene helt ud til Tissø. I det lave vand stod enkelte eksemplarer af Alm. Søpryd (regionalt rødlistet) og Lancet-Skeblad (Nationalt rødlistet).

De fleste positiv-arter står i tagrørssumpen og i kærene, f.eks. Brudelys, Kantet Perikon, Kær-Snerre, Kær-Tidsel, Strand-Skræppe og Vand-Peberrod, se tabel 1. Også starene findes her: Kær-Star, Sylt-Star og Toradet Star.

Flere forskellige naturtyper giver sig udslag i pænt mange arter: 148 slags urter og hele 30 forskellige slags buske og træer, har vi fundet her. Som nævnt er der tilmed en Nationalt rødlistet, en regionalt rødlistet og 26 positiv-arter på "Næsset".

Figur 7. Ortofoto fra 2018 af "Næsset" markeret med rødt (1,5 cm = 100m). T.h. ses den nordlige del af "Lunden", Nedre Halleby å deler områderne.

Sammenfatning

De fem mindre eng-arealer har alle nogle botaniske kvaliteter med plante-arter fra typiske og beskyttede naturtyper.

Lille Fuglede Havn og Helle Jensens ”Næsset” er delvis dækket med træer og har derfor flere slags skovtilknyttede urter. Men alle fem områder har arter, som er typiske for rørsump og eng. Planterne herefter findes på alle fem arealer, og de er positiv-arter: Alm. Fredløs, Alm. Vand-Mynte, Gul Frøstjerne, Harril (salttålende!), Kær-Snerre og Stor Skjaller.

Helle Jensens eng er den rigeste på både arter og positiv-arter, og den sjældne og Nationalt rødlistede Lancet-Skeblad står her i hundredvis. Engen er også den største af de fem arealer.

	Rødlistede	Positiv-arter	Urter + træer/buske
1. Lille Fuglede Havn	Småbladet Elm	23	143 + 31
2. Lars Hansens eng	Lancet-Skeblad	17	112 + 2
3. Helle Jensens eng	Lancet-Skeblad Alm. Søpryd	46	182 + 16
4. Hans Arnes eng	Lancet-Skeblad	27	128 + 7
5. Helle Jensens ”Næsset”	Lancet-Skeblad Alm. Søpryd	26	148 + 30

TAK

En varm tak til Lars Hansen, Hans Arne Jensen, Helle Jensen og Selchausdal v/ Bo Jung for at vi har fået mulighed for at botanisere på deres arealer.

Tak til Anne Bronée for værdifuld hjælp.

Positiv-arter

”Positiv-arter” er arter, som er knyttet til beskyttede eller typiske naturtyper. Positiv-arter indikerer naturkvalitet (Leth, 2006). I tabel 1 står alle de positiv-arter, vi har fundet på de undersøgte områder:

- 1: Lille Fuglede Havn
- 2: Lars Hansens eng
- 3: Helle Jensens eng
- 4: Hans Arne Jensens eng
- 5: Helle Jensens, ”Næsset”

Positiv-art	1	2	3	4	5	Kategori
Alm. Fredløs	x	x	x	x	x	AP
Alm. Hestehale			x			HP
Alm. Knopurt		x	x	x	x	AP
Alm. Star		x	x			AP
Alm. Vandmynte	x	x	x	x	x	AP
Alm. Vandranunkel			x			AP
Angelik	x			x	x	AP

Blågrøn Gåsefod	x		x			AP
Brudelys		x	x		x	HP
Børstebadet Vandaks			x			HP
Dansk Arum	x					SP
Dunet Vejbred	x			x		AP
Dynd-Padderok	x		x			AP
Engkarse	x	x	x	x		HP
Forskelligfarvet Forglemmigej			x			HP
Gul Frøstjerne	x	x	x	x	x	AP

Haril	x	x	x	x	x	AP
Hulrodet Lærkespore	x					AP
Hundesalat		x	x			SP
Håret Star	x		x			AP
Jordbær-Kløver	x					AP
Kantet Perikon			x		x	AP
Knold-Ranunkel			x	x		AP
Knude-Firling ssp.			x			SP
Kornet Stenbræk			x	x		AP
Kær-Fladstjerne			x		x	AP
Kær-Padderok	x		x	x		AP
Kær-Snerre	x	x	x	x	x	AP
Kær-Star	x		x		x	AP
Kær-Svovlrod			x	x	x	AP
Kær-Tidsel			x		x	AP
Kål-Tidsel					x	AP
Liden Tusindgylden			x			HP
Mark-Frytle				x		AP
Nikkende Star	x	x	x	x		AP
Nyse-Røllike		x	x	x		UP

Nøgle-Skræppe	x		x	x	x	HP
Rank Vinterkarse		x	x	x	x	UP
Smalbladet Kællingetand		x	x		x	AP
Stor Andemad			x		x	HP
Stor Knopurt			x	x	x	AP
Stor Skjaller	x	x	x	x	x	HP
Strand-Skræppe	x				x	AP
Sump-Forglemmigej	x		x	x	x	AP
Sump-Kællingetand			x		x	HP
Top-Star	x		x	x		AP
Toradet Star		x	x	x	x	HP
Trekløft-Stenbræk				x		SP
Trævlekrone			x			AP
Tykbladet Mælde			x			SP
Tykbladet Ærenpris			x	x		AP
Vandkarse			x	x		UP
Vandpeberrod		x	x	x	x	AP
Vinget Perikon	x		x		x	HP
Vår-Vikke			x			HP

Tabel 1. Positiv-arter fra de 5 undersøgte områder ved Tissø.

AP: Almindelig positiv-art

HP: Hist-og-her positiv-art

UP: Ualmindelig Positiv-art

SP: Sjælden positiv-art

FLORALISTE for

1. Lille Fuglede Havn
2. Lars Hansens eng
3. Helle Jensens eng
4. Hans Arne Jensens eng
5. Helle Jensens "Næsset"

Urter	1	2	3	4	5
Aften-Pragtstjerne			x	x	
Ager-Padderok	x		x	x	x
Ager-Snerle	x	x	x	x	
Ager-Stedmoderblomst	x		x		x
Ager-Svinemælk		x	x	x	x
Ager-Tidsel	x	x	x	x	x
Ager-Vejbred	x	x	x		x
Alm. Brandbæger	x		x		x

Alm. Erantis	x				
Alm. Firling	x				
Alm. Fredløs	x	x	x	x	x
Alm. Fuglegræs	x	x	x	x	
Alm. Gåsemad	x		x	x	
Alm. Gåsepotentil		x	x	x	x
Alm. Haremad	x	x		x	x
Alm. Hestehale			x		
Alm. Hulsvøb	x	x			x

Alm. Hundegræs	x	x	x	x	
Alm. Hvede	x			x	
Alm. Hønsetarm	x	x	x	x	
Alm. Knopurt		x	x	x	x
Alm. Kongepen		x			
Alm. Kvik	x	x		x	x
Alm. Kællingetand		x			
Alm. Markarve	x		x	x	x
Alm. Mjødurt	x	x	x		x
Alm. Pastinak	x	x			x
Alm. Pengeurt	x	x	x		
Alm. Påskelilje	x	x			
Alm. Rajgræs	x	x	x	x	x
Alm. Rapgræs	x	x		x	x
Alm. Rejnfan	x				x
Alm. Rug			x		
Alm. Røllike	x		x	x	
Alm. Skjolddrager			x		
Alm. Skovarve					x
Alm. Slangehoved					x
Alm. Star		x	x		
Alm. Snepryd	x				
Alm. Sumpstrå		x	x		x
Alm. Svinemælk	x				x
Alm. Syre			x	x	
Alm. Søpryd			x		x
Alm. Vand-Mynte	x	x	x	x	x
Alm. Vandranunkel			x		
Alm. Vej-Pileurt			x		x
Alm. Vintergæk	x			x	
Alm. Vorterod	x	x	x	x	x
Angelik	x			x	x
Bidende Ranunkel	x	x	x	x	x
Bittersød Natskygge			x	x	x
Blank Ærenpris	x		x	x	
Bleg Pileurt			x		x
Bleggul Snerre	x		x		
Blød Hejre		x	x	x	
Blød Storkenæb	x	x	x	x	
Blågrøn Gåsefod	x		x		
Blågrøn Kogleaks		x	x		x
Bredbladet Dunhammer			x	x	

Bredbladet Mærke	x		x	x	x
Brudelys		x	x		x
Burre-Snerre	x	x	x		x
Butbladet Skræppe	x	x	x	x	x
Børstebladet Vandaks			x		
Cikorie			x		x
Dansk Arum	x				
Draphavre		x	x	x	x
Dunet Dueurt		x	x	x	
Dunet Steffensurt	x				
Dunet Vejbred	x				
Dusk-Syre			x	x	
Dynd-Padderok			x		
Eng-Brandbæger					x
Eng-Forglemmigej		x	x	x	
Eng-Kabbeleje		x	x	x	x
Engkarse	x	x	x	x	
Eng-Rapgræs	x	x		x	x
Eng-Rottehale		x		x	
Eng-Rævehale	x	x	x	x	x
Eng-Rødtop	x	x	x	x	x
Enårig Rapgræs	x	x			
Feber-Nellikerod	x				x
Fersken-Pileurt	x		x		x
Filtet Burre		x	x		x
Fin Kløver	x		x	x	
Finbladet Vejsennep			x	x	
Fliget Brøndsæl	x		x		x
Fløjlsgræs	x	x	x	x	
Foder-Kulsukker					x
Foder-Vikke		x	x	x	x
Forskelligfarvet Forglemmigej			x		
Følfod			x		x
Glanskapslet Siv		x	x		x
Glat Burre					x
Glat Vejbred	x		x	x	x
Gold Hejre	x	x	x	x	x
Græsbladet Fladstjerne		x	x	x	x
Gråbynke	x	x	x	x	x
Gul Fladbælg		x	x	x	
Gul Frøstjerne	x	x	x	x	x
Gul Iris	x		x	x	x

Gul Kløver	x			x	
Gul Snerre				x	x
Gærde-Snerle	x	x	x	x	x
Gærde-Valmue	x		x		
Harril	x	x	x	x	x
Have-Guldnælde	x				
Hjortetrøst	x	x		x	x
Horse-Tidsel	x		x	x	x
Hulrodet Lærkespore	x				
Humle-Sneglebælg	x	x	x	x	x
Hundesalat		x	x		x
Hvas Randfrø					x
Hvidkløver	x	x			x
Hvidmelet Gåsefod	x	x	x	x	x
Hvid Stenkløver	x				
Hyrdetaske	x	x	x	x	x
Høj Sødgræs			x	x	
Høst-Borst	x	x	x	x	
Håret Star	x		x		
Italiensk Arum	x				
Jordbær-Kløver	x				
Kalmus		x	x		
Kantet Perikon			x		x
Kanadisk Bakkestjerne	x				
Kattehale	x	x	x	x	x
Kirtel-Kortstråle					x
Kløftet Storkenæb	x		x	x	
Knold-Ranunkel			x	x	
Knop-Siv			x		
Kornet Stenbræk			x	x	
Korsknap	x	x	x	x	
Knude-Firling ssp.			x		
Knudret Pileurt			x		x
Knæbøjet Rævehale			x		
Korn-Valmue	x	x	x		
Kost-Fuglemælk	x			x	
Kransnålalge sp.			x		x
Krokus sp.	x				
Kruset Skræppe	x	x	x	x	x
Kruset Tidsel		x	x	x	
Krybende Baldrian			x	x	
Krybende Potentil	x	x	x	x	x

Kryb-Hvene			x		x
Kær-Fladstjerne			x		x
Kær-Galtetand	x	x	x	x	x
Kær-Guldkaar			x	x	x
Kær-Padderok	x		x	x	
Kær-Snerre	x	x	x	x	x
Kær-Star	x		x		x
Kær-Svinemælk		x			
Kær-Svovlrod			x	x	x
Kær-Tidsel			x		x
Kølle-Valmue			x		
Kål-Tidsel					x
Lancet-Skeblad		x	x	x	x
Lancet-Vejbred	x	x	x	x	x
Lav Ranunkel			x	x	x
Liden Andemad			x		x
Liden Burre		x			
Liden Nælde			x		
Liden Storkenæb					
Liden Torskemund					x
Liggende Vej-Pileurt					x
Liden Tusindgylden			x		
Lodden Dueurt	x				
Lugtløs Kamille	x	x	x	x	x
Lyse-Siv			x		x
Læge-Hundetunge			x		
Læge-Jordrøg					x
Læge-Oksetunge			x		x
Manna-Sødgræs			x		
Mark-Forglemmigej	x	x		x	x
Mark-Frytle				x	
Mark-Stenkløver	x				
Mark-Ærenpris	x		x	x	x
Marts-Viol	x				x
Miliegræs					x
Mose-Bunke	x		x		x
Muse-Vikke	x		x	x	x
Mælkebøtte sp.	x	x	x	x	x
Nikkende Brøndsel					x
Nikkende Fuglemælk	x				
Nikkende Star	x	x	x	x	
Nyise-Røllike		x	x	x	

Nøgle-Skræppe	x		x	x	x
Olie-Ræddike			x		
Opret Hønsetarm	x	x			
Pengebladet Fredløs	x	x			x
Perle-Hyacint	x				
Pinselilje		x			
Prikbladet Perikon	x	x			x
Pyrenæisk Storkenæb			x	x	
Rank Vejsennep	x	x	x		x
Rank Vinterkarse		x	x	x	
Roset-Springklap	x		x		
Rundbladet Katost	x	x		x	
Ru Svinemælk	x	x	x	x	x
Rød Arve			x		
Rød Gåsefod	x		x		
Rødkløver	x	x			x
Rød Svingel	x	x	x	x	x
Rød Tandbæger	x	x			
Rød Tvetand	x	x	x	x	x
Rørgræs	x	x	x	x	x
Seksradet Byg			x		
Skive-Kamille	x				x
Skov-Burre					x
Skov-Løg				x	
Skvalderkål	x	x			x
Skærm-Vortemælk					x
Smalbladet Dunhammer				x	
Smalbladet Kællingetand		x	x		x
Smalbladet Vej-Pileurt	x				
Smalbladet Vikke	x			x	x
Småblomstret Balsamin	x				x
Småfrugtet Pindsvineknop					x
Småkronet Gedeskæg		x	x	x	x
Snerle-Pileurt	x	x	x		x
Spyd-Mælde	x		x		
Stor Andemad			x		x
Stor Fladstjerne			x		
Stor Hundepersille	x	x			
Stor Knopurt			x	x	x
Storkronet Ærenpris	x	x	x	x	x
Stor Nælde	x	x	x	x	x
Stor Skjaller	x	x	x	x	x

Stortoppet Hvene	x	x		x	x
Strand-Kogleaks			x		x
Strand-Skræppe	x		x		x
Strand-Svingel			x		
Sump-Forglemmigej	x		x	x	x
Sumpkarse			x	x	
Sump-Kællingetand			x		x
Svine-Mælde			x	x	x
Sværtevæld	x	x	x	x	x
Sylt-Star			x		x
Tagrør	x	x	x	x	x
Tandfri Vårsalat	x				
Tigger-Ranunkel		x	x	x	x
Tofrøet Vikke					x
Top-Star	x		x	x	
Toradet Byg			x		
Toradet Star		x	x	x	x
Trekløft-Stenbræk				x	
Trævlekrone			x		
Tusindfryd	x	x	x		
Tykbladet Mælde			x		
Tykbladet Ærenpris			x	x	
Tyndskulpet Brøndkarse			x	x	x
Tyrkisk Vintergæk	x				
Udspærret Vinterkarse		x	x	x	x
Uldbladet Kongelys	x		x	x	
Vandkarse			x	x	
Vandpeberrod		x	x	x	x
Vand-Pileurt				x	x
Vand-Skræppe		x	x	x	
Vedbend-Ærenpris	x	x	x	x	x
Vejbred-Skeblad			x	x	x
Vej-Guldkarse		x	x		
Vild Gulerod					x
Vild Kørvel	x	x	x	x	x
Vinget Perikon	x		x		x
Vår-Brandbæger	x				
Vår-Gæslingeblomst	x		x	x	
Vår-Vikke			x		

Træer og buske	1	2	3	4	5
Ahorn	x				x
Ask	x				x
Avnbøg	x				
Alm. Hyld	x		x		x
Alm. Hæg	x		x	x	
Alm. Liguster			x		
Alm. Røn	x				
Alm. Taks	x				
Alm. Æble	x				
Alm. Æble-Rose					x
Berberis sp.	x				
Brombær					x
Bukketorn			x		
Bøg	x				
Bånd-Pil	x	x	x	x	x
Dun-Birk	x		x	x	x
Engriflet Tjørn	x		x	x	x
Fuglekirsebær	x		x		
Glat Hunderose				x	x
Grøn Pil					x
Gråpil	x		x		x
Guld-Pil	x				x
Hassel	x				x
Have-Ribs	x				
Humle					x
Hvidgran			x		x
Hvidpil	x				x
Hvidtjørn					x
Kinesisk Dværgmispel	x				
Korbær			x	x	x
Landevejs-Poppel	x				
Lodden Pil			x		
Mirabel	x		x	x	x
Navr	x				
Rynket Rose			x		x
Rødel	x	x	x		x
Rødgran			x		x
Selje-Røn					x
Skov-Elm	x				x
Småbladet Elm	x				
Solbær					x

Sort Poppel					x
Stilk-Eg	x				x
Storbladet Lind	x				x
Tusindtop (Sorbaria)	x				
Vild Ribs					x
Vinter-Eg	x				x
Vorte-Birk	x				

Fugle	1	2	3	4	5
Agerhøne			x		
Allike					x
Blishøne	x		x		x
Bogfinke		x			x
Bramgås	x		x		
Fasan	x		x	x	x
Fjordterne	x		x		
Gransanger	x		x	x	x
Grønirisk			x		
Gråand	x	x	x		x
Grågås	x	x	x	x	x
Gråkrage	x				
Gråspurv			x		
Gråstrubet Lappedykker					x
Gulspurv			x		x
Gærdesanger			x		
Gærdesmutte	x				x
Gøg	x		x		x
Havesanger					x
Husskade	x	x			
Hvid Vipstjert	x		x		x
Hættemåge			x		x
Knopsvane			x		x
Kærsanger					x
Landsvale				x	x
Løvsanger			x		x
Mursejler		x			x
Musvit	x		x		
Nattergal	x	x	x	x	x
Løvsanger	x				
Ringdue	x	x	x		
Rørdrum			x		

Rørsanger	x		x		
Rørspurv			x	x	x
Sanglærke			x		
Skarv		x	x		
Solsort	x	x	x		
Stor Flagspætte				x	
Strandskade			x	x	x
Stær		x			
Svartbag			x		
Toppet Lappedykker	x		x		
Tornsanger		x			
Vibe			x		x

Hvirveldyr	1	2	3	4	5
Brun frø sp.		x	x		x
Grøn frø			x		
Hare			x		x
Rådyr					x
Snog			x		

Andet	1	2	3	4	5
Admiral					x
Alm. Blåfugl	x	x			
Alm. Vandnymfe					x
Aurora	x				
Blodrød Hedelibelle					x
Blåvinget Pragtvanndnymfe					x
Blodplet					x
Dagpåfugleøje		x	x	x	x
Dammusling					x
Engrandøje					x
Græsrandøje	x	x	x	x	
Grønåret Kålsommerfugl	x	x			
Lille Ildfugl	x				
Lille Kålsommerfugl	x	x			
Okkergul Randøje			x	x	x
Sekspletet Køllesværmer			x		
Skovrandøje					x
Sortmåler			x	x	x
Stor Bredpande			x		
Stor Kålsommerfugl		x	x		x
Tidselsommerfugl			x	x	x
Vejrandøje	x				
Vinbjergsnegl	x				

Bemærk: ”sp.” står for art (species) og ”ssp.” for underart (subspecies).

Litteratur

Christiansen, Hans Guldager og Carsten Clausen 2017: Kystskoven i Kalundborg. Botanik og Historie. - På DN-Kalundborgs hjemmeside.

Christiansen, Hans Guldager og Carsten Clausen 2019: Floraen omkring Tissø.
– URT 2019,3 pp. 26-33.

Clausen, Carsten og Hans Guldager Christiansen 2013: Floraen på et stykke af Tissøs nordvestlige bred syd for Lille Fuglede. - På DN-Kalundborgs hjemmeside og på Naturpark Åmosens hjemmeside.

Clausen, Carsten og Hans Guldager Christiansen 2019: Floraen på ”Lunden”, en eng ved Tissøs sydvestlige bred. - På DN-Kalundborgs hjemmeside og på Naturpark Åmosens hjemmeside.

Hartvig, Per 2015: Atlas Flora Danica. - Gyldendal.

Leth, Peter 2006: Status for Vestsjællands Flora 2006 – en kommenteret regional rødliste og positivliste. - Dansk Botanisk Forenings hjemmeside (www.botaniskforening.dk).

Mossberg, Bo & Lennart Stenberg 2005 og 2007: Den Nye Nordiske Flora. - Gyldendal. På dansk ved Jon Feilberg.

Stoltze, Michael og Stefan Pihl (red.) 1998: Gulliste 1997 over planter og dyr i Danmark. - Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen.

Brudelys

Trævlekrone

Alle fotos: HGC
Evt. kontakt: carstenbclausen@hotmail.dk